

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 605/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] právne zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Čorbom, PhD., Žižkova 39, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 21 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd miestnym referendum o odvolaní starostky [REDAKČIA] konaným 5. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo

slobodnou voľbou svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 21 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny miestnym referendum o odvolaní starostky [REDAKOVANÉ] konaným 5. marca 2016.

V rámci titulnej strany svojej sťažnosti sťažovateľka za porušovateľa svojich práv označila [REDAKOVANÉ]

2. Sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti k skutkovému stavu uvádza:

„Sťažovateľka bola v komunálnych voľbách dňa 15.11.2014 zvolená za starostku [REDAKOVANÉ] Svojho mandátu sa ujala dňa 02.01.2015.

...

Skupina občanov [REDAKOVANÉ] sa v októbri 2015 pokúsila odvolať sťažovateľku z funkcie starostky na základe petície občanov zo dňa 02.10.2015 za vyhlásenie miestneho referenda v [REDAKOVANÉ] o odvolaní starostky obce. Porušovateľ vyhodnotil podľa názoru sťažovateľky petíciu v rozpore so zákonom a v rozpore so zákonom aj vyhlásil miestne referendum o odvolaní starostky obce na deň 28.11.2015. Miestne referendum bolo neúspešné, pretože sa na ňom nezúčastnil požadovaný počet oprávnených voličov.

Porušovateľ ako orgán verejnej správy v súčasnosti znova zasiahol do práv sťažovateľky na riadny výkon funkcie orgánu územnej samosprávy a na základné právo na rovnaký prístup k voleným a iným verejným funkciám, tým, že opätovne na deň 05.03.2016 vyhlásil miestne referendum o odvolaní sťažovateľky z funkcie starostky bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky na uskutočnenie miestneho referenda, a to opätovne na podklade petície obyvateľov obce za vyhlásenie miestneho referenda v obci [REDAKOVANÉ] o odvolaní starostky obce tentokrát zo dňa 28.01.2016.

Porušovateľ teda dvakrát v priebehu troch mesiacov vyhlásil konanie miestneho referenda o tej istej otázke, t.j. o odvolaní sťažovateľky z funkcie bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky. Uvedené konanie považuje sťažovateľka aj za šikanózný výkon pôsobnosti v oblasti verejnej správy a za neprimerané obťažovanie sťažovateľky zo strany orgánu verejnej správy, ktorý neoprávnene zasahuje do jej práv na riadny výkon funkcie

orgánu územnej samosprávy a na jej základné právo na rovnaký prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Na miestnom referende konanom dňa 05.03.2016 sa zo 768 oprávnených voličov zúčastnilo 411 voličov, čo predstavuje 53,52 % účasť, pričom za odvolanie sťažovateľky z funkcie starostky [REDAKOVANÉ] hlasovalo 367 voličov a proti odvolaniu bolo 42 voličov. Na základe týchto výsledkov referenda došlo k odvolaniu sťažovateľky z funkcie starostky [REDAKOVANÉ], čím v súčasnosti nie je sťažovateľke umožnené riadne vykonávať jej mandát starostky [REDAKOVANÉ].“

3. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti možno zhrnúť, že sťažovateľka sa s výsledkom miestneho referenda nestotožňuje, spochybňuje ho, má vážne pochybnosti o jeho platnosti a tvrdí, že k jeho došlo nezákonným spôsobom. Za rozporný so zákonom považuje i celý priebeh miestneho referenda, a to z týchto dôvodov:

- a) nedoručenie petície občanov porušovateľovi,
- b) nedošlo k riadnemu overeniu petície,
- c) absencia platného nariadenia, ktorým obec ustanovila podrobnosti o organizácii miestneho referenda,
- d) podozrenie na ovplyvňovanie oprávnených voličov a ich korupčné správanie pred uskutočnením miestneho referenda,
- e) podozrenie na nezákonnosť priebehu miestneho referenda,
- f) neplatnosť zverejnenia výsledkov miestneho referenda,
- g) nerešpektovanie riadne povereného zástupcu starostky a porušovanie zákona.

4. Sťažovateľka v sťažnosti (s. 3) taktiež uvádza, že „z opatrnosti podala na Krajskom súde v Prešove žalobu zo dňa 04.04.2016, sp. zn. 2S/12/2016, prostredníctvom ktorej sa domáha v zmysle ust. § 250v Občianskeho súdneho poriadku vyhlásenia miestneho referenda v [REDAKOVANÉ] za neplatné, zrušenia jeho výsledku a vyslovenia povinnosti porušovateľovi zdržať sa akýchkoľvek zásahov znemožňujúcich sťažovateľke riadny výkon jej mandátu starostky [REDAKOVANÉ] na základe výsledku komunálnych volieb zo dňa 15.11.2014 a umožniť sťažovateľke riadne vykonávať mandát starostky [REDAKOVANÉ].“

5. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 21 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo sťažovateľky na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy SR a podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd bolo porušené.

Súd vyhlasuje miestne referendum o odvolaní starostky [REDAKOVANÉ] uskutočnené dňa 05.03.2016 za neplatné.

Súd zrušuje výsledok miestneho referenda o odvolaní starostky [REDAKOVANÉ] uskutočneného dňa 05.03.2016.

Porušovateľovi sa zakazuje pokračovanie v porušovaní základného práva sťažovateľky na riadny výkon funkcie orgánu územnej samosprávy a na jej základné právo na rovnaký prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Porušovateľovi sa prikazuje, aby obnovil stav pred porušením základného práva na riadny výkon funkcie orgánu územnej samosprávy a na jej základné právo na rovnaký prístup k voleným a iným verejným funkciám, t. j. pred konaním miestneho referenda o odvolaní starostky [REDAKOVANÉ] uskutočneného dňa 05.03.2016.

Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia vo výške 303,16 € na účet právneho zástupcu sťažovateľky vedený v Tatrabanke, a.s., IBAN: SK58 1100 0000 0026 2216 6995, do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

6. V závere sťažnosti sťažovateľka uvádza:

„V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k názoru, že v zmysle ust. § 250v OSP ide o prípustný právny prostriedok na obranu sťažovateľky voči takýmto zásahom orgánu verejnej správy do jej práv a oprávnených záujmov, t. j. že konaním na Krajskom súde v Prešove sp. zn. 2S/12/2016 je možné dosiahnuť nápravu vzniknutého protiprávneho stavu porušovania práva sťažovateľky zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 21 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva sťažovateľky na

prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa Čl. 30 ods. 4 Ústavy SR a podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv, navrhujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby prerušil toto konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Prešove, sp. zn. 2S/12/2016.“

7. Dňa 9. septembra 2016 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako „*Návrh na doplnenie dokazovania*“, v rámci ktorého ústavnému súdu navrhuje, aby ako svedka vypočul [REDAKOVANÉ]. Prílohami tohto podania sú list napísaný [REDAKOVANÉ] adresovaný vyšetrovateľovi Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, ako aj upovedomenie o začatí trestného stíhania vo veci prečinu volebnej korupcie.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

11. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

12. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

III.

14. Sťažovateľka sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 ústavy a čl. 21 ods. 1 listiny, ako aj porušenie svojho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny miestnym referendom o odvolaní starostky [REDAKOVANÉ] konaným 5. marca 2016 a za porušovateľa svojich práv sťažovateľka označila [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľka sa s výsledkom miestneho referenda nestotožňuje, spochybňuje ho, má vážne pochybnosti o jeho platnosti a tvrdí, že k jeho vyhláseniu došlo nezákonným spôsobom. Za rozporný so zákonom považuje i celý priebeh miestneho referenda.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti zároveň uvádza, že v predmetnej veci „z opatrnosti“ podala na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“) žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku.

15. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a v rámci tohto preskúmania zistil, že sťažnosť sťažovateľky nie je prípustná.

16. Pri posudzovaní sťažností ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

17. Podstata a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Zásada subsidiarity zároveň reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

18. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

19. Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy môže vzhľadom na princíp subsidiárnej právomoci ústavného súdu zásadne smerovať iba proti právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej moci, ktorý vo veci rozhodol po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov, resp. iných právnych prostriedkov nápravy, ktoré mal sťažovateľ k dispozícii v poslednom stupni (IV. ÚS 85/2013). Pritom podľa judikatúry ústavného súdu vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na

ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená jeho samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom verejnej moci (napr. IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 180/2010).

20. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v predmetnej veci „z *opatrnosti*“ podala na krajskom súde súbežne aj žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku.

21. Ústavný súd zistil, že krajský súd o tejto žalobe rozhodol uznesením sp. zn. 2 S 12/2016 zo 16. januára 2017, proti ktorému podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, konanie o ktorej je na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedené pod sp. zn. 1 Sžk 8/2017, pričom vec sa na najvyššom súde nachádza od 29. mája 2017 a zatiaľ o nej nebolo rozhodnuté.

22. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť mu bola predložená predčasne, keďže existuje iný orgán verejnej moci (najvyšší súd) oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľky. Nie je dôvod na to, aby ústavný súd v rozpore s popísaným princípom subsidiarity, ako i v rozpore s princípom minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov do doby, keď bude kasačné konanie skončené, vo veci (paralelne) rozhodol. Zároveň nie je ani dôvod na to, aby ústavný súd konanie prerušil a vyčkával so svojím rozhodnutím až do vydania rozhodnutia najvyšším súdom.

23. V tejto súvislosti ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že prijatím sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porovnaj *mutatis mutandis* II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len

obťažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť podľa zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2017